

TOVÁBBTANULNI DIPLOMA UTÁN?

**A DOKTORI KÉPZÉS ASPIRÁCIÓJA LEMORZSOLÓDÁSSAL
VESZÉLYEZTETETT HALLGATÓK KÖRÉBEN**

Szigeti Fruzsina (szigeti.fruzsina.89@gmail.com)

Debreceni Egyetem BTK Nevelés- és művelődéstudományi
Program

Humán Tudományok Doktori Iskola

**DEBRECENI
EGYETEM**

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

Bevezetés helyett

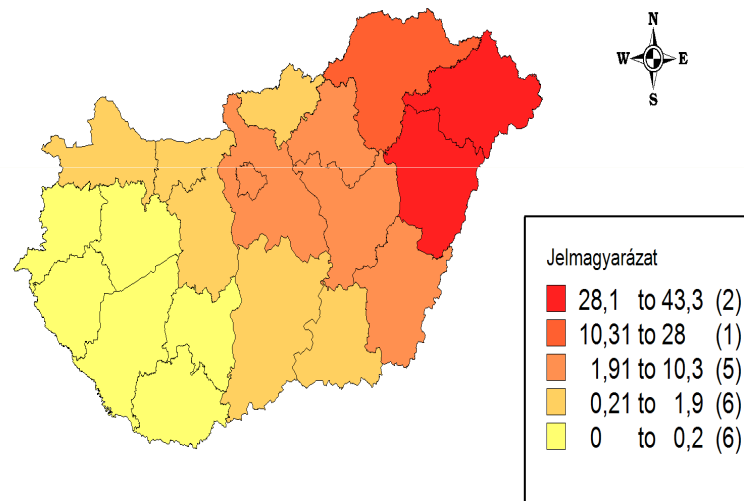
A tiszántúli felsőoktatás hiányos vagy gyenge hálózatának megfelelően a hajdú-bihari és a szabolcs-szatmári-beregi térség felsőoktatási helyeire elsősorban régióon belülről érkeznek a hallgatók (Teperics 2001, 2003, Hegedűs 2015ab)

Hátrányos helyzetű térség, társadalmi-gazdasági hiányosságok (Haveman & Wolfe 1995, Hegedűs 2016) => magas lemorzsolódási kockázat?

Mit vizsgálok?

Kelet-Magyarország régió hallgatóinak **PhD képzésre irányuló terveit** (mint eredményességi mutatót).

A Debreceni Egyetemre felvételt nyert hallgatók aránya (%) megyék szerint, a FELVI 2016 adatbázis alapján

Miért ezt a mutatót vizsgálom?

- **Kutatási témám:** A DE doktoranduszainak életminősége és vándorlási hajlandósága
  - Ifjúsági korszakváltás (Gábor 2004, Csákó 2004), a fiatalok egyre hosszabb ideig tanulnak (R. Fedor 2016)
-

Eredményességi mutató:

- Jövőre vonatkozó felsőoktatási döntéshelyzet;
- Erős motivációval jár együtt;

- Akadémiai normáknak megfelelő hallgatói munkavégzéssel azonosítható
(Tinto 2006, Banta–Pike 2007, Pusztai 2013)

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

Elméleti háttér I.

Mely tényezők hatnak a továbbtanulásra?

- Szociokulturális háttér

Mollenhauer (1969), Lawton (1968),
Bourdieu (1978)

- Intézményi beágyazottság

Coleman 1966, Boudon 1974, Tinto
1993, Pascarella – Terenzini 2005,
Pusztai 2015

Elméleti háttér II.

Mely tényezők hatnak a PhD továbbtanulásra?

- Szülők iskolai végzettsége

Fináncz 2005, Fináncz – Kucsera – Szabó 2009,
Székely – Dániel – Talpas 2013, Takács 2014,
Szigeti – Fényes 2016

- Anyagi helyzet

- **Fináncz (2005)**, Fináncz – Kucsera – Szabó (2009), Székely – Dániel – Talpas (2013)

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

Empirikus vizsgálat

- Nem
  - Szülők iskolai végzettsége
  - Objektív és szubjektív anyagi helyzet
  - Extrakurrikuláris tevékenységek
  - A felsőoktatási intézményen belüli- és kívüli beágyazottság
  - Munkaértékekkel kapcsolatos attitűdök
-
- A 2014. évi „Institutional Effects on Students Achievement (IESA)” (N_{Kelet-Magyarország régió} = 1226 fő)
  - Kétváltozós vizsgálat keresztábra, ANOVA
  - Többváltozós vizsgálat logisztikus regresszió

Változók		nem szeretne PhD-t	szeretne PhD-t	Szignifikancia (p)
Nem (N=1010)	Nő	70,4%	70,8%	0,886
	Férfi	29,6%	29,2%	
	Összesen	100,0%	100,0%	
Családi állapot (N=1001)	Egyedülálló	49,2%	47,2%	0,526
	Tartós, stabil kapcsolat	50,8%	52,8%	
	Összesen	100,0%	100,0%	
Apa iskolai végzettség (N=1011)	Diploma nélkül	76,5%	72,7%	0,169
	Diplomás	23,5%	27,3%	
	Összesen	100,0%	100,0%	
Anyai iskolai végzettség (N=1017)	Diploma nélkül	67,8%	63,0%	0,113
	Diplomás	32,2%	37,0%	
	Összesen	100,0%	100,0%	
Szubjektív anyagi helyzet (N)	Átlagos és átlag alatti szubjektív helyzet	65,0%	60,3%	0,124
	Átlag feletti szubjektív helyzet	35,0%	39,7%	
	Összesen	100,0%	100,0%	
Objektív	Átlagos és átlag alatti objektív helyzet	58,6%	54,0%	

Eredmények

I.

PhD tanulmányokat tervezők (NS)

- Nő
- Kapcsolatban vannak
- Nem diplomás szülők
- Átlag alatti jövedelmi helyzet

Eredmények II.

- **Függetlenség:** (1) Olyan munka legyen, ahol az ember szabadon dönti el, hogy mikor dolgozik. (2) A munka ne legyen megerőltető. (3) A legtöbb döntést önállóan hozhassa meg az ember.
- **Stabil karrier:** (1) Egy állás biztos legyen. (2) Magas legyen az elérhető kereset. (3) Jó lehetőségek legyenek a munkahelyi előrejutásra. (4) A munka mellett a családjára is jusson idő. (5) A munkahely közel legyen a lakóhelyedhez

- **Hallgató-társak**

		Altruista	Élményközpontú	Stabil karrier	Függetlenség	Dinamikus karrier	Szülők	Hallgató társak	Oktató	Barátok	Extrakurrikuláris tevékenység
nem szeretne PhD-t	Átlag	-0,06	0,11	0,06	0,05	-0,04	8,03	15,65	2,43	8,34	0,43
	N	383,00	383,00	383,00	383,00	383,00	470,00	433,00	520,00	437,00	560,00
	Szórás	0,84	0,85	0,81	0,79	0,73	2,79	5,48	2,25	2,89	0,90
szeretne PhD-t	Átlag	-0,07	0,08	0,13	-0,13	-0,06	8,03	16,94	2,83	8,26	0,86
	N	339,00	339,00	339,00	339,00	339,00	403,00	364,00	427,00	374,00	478,00
	Szórás	0,89	0,84	0,78	0,80	0,81	2,91	5,00	2,44	3,21	1,41
Összesen	Átlag	-0,07	0,10	0,10	-0,03	-0,05	8,03	16,24	2,61	8,31	0,63
	N	722,00	722,00	722,00	722,00	722,00	873,00	797,00	947,00	811,00	1038,00
	Szórás	0,86	0,84	0,80	0,80	0,77	2,84	5,30	2,35	3,04	1,18
Szignifikanciaszint		0,85	0,67	0,23	0,00	0,80	0,99	0,00	0,20	0,71	0,00

Eredmények III.

Változók	1. modell		2. modell		3. modell		4. modell	
	Exp(B)	S.E.	Exp(B)	S.E.	Exp(B)	S.E.	Exp(B)	S.E.
Nem	1,008	,145	1,117	,195	1,134	,224	1,155	,228
Apa iskolai végzettsége	1,090	,166	,959	,216	,989	,241	,899	,247
Anyai iskolai végzettség	1,120	,153	1,220	,194	1,272	,219	1,339	,222
Szubjektív anyagi helyzet	1,138	,146	1,022	,188	,917	,215	,907	,219
Objektív anyagi helyzet dummy	1,109	,141	1,208	,180	1,095	,204	1,129	,208
Intergenerációs hatás (oktató)			1,043	,175	,931	,198	,733	,211
Intergenerációs külső hatás (szülők)			1,204	,174	1,309	,196	1,377	,200
Intragenenerációs belső hatás (hallgatók)			1,641	,178	1,613	,199	1,471	,203
Intragenerációs külső hatás (barát)			,865	,178	,975	,199	1,025	,203
Altruista					1,172	,191	1,196	,195
Élmény					,649	,193	,629	,197
Stabil karrier					1,360	,191	1,423	,195
Függetlenség					,815	,189	,799	,193
Dinamikus					,917	,193	,906	,197
Extrakurrikuláris tevékenység							3,178	,289
Konstans	,724	,107	,529	,189	,598	,281	,539	,286
RL2	0,345		1,794		2,809		5,516	

KFI ALAPBÓL
VALÓSULÓ
GRAM

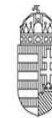
Összegzés

A szocioökonómiai státuszból fakadó egyenlőtlenséget az **extrakurrikuláris tevékenység**-halmaz és a felsőoktatási intézményen belüli **intragenerációs kapcsolatháló** képes akár mérsékelni, akár felülírni.

Amennyiben a PhD tanulmányokat fontolgatók ténylegesen tudományos fokozattal fognak rendelkezni, azzal a **térség/az ország arculata drasztikusan megváltozhat.**

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

**„A 123847 számú projekt a Nemzeti Kutatási
Fejlesztési és Innovációs Alapból biztosított
támogatással, a K 17 pályázati program
finanszírozásában valósult meg.”**

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE